

Ladanas, arba frankinsensas, – moksliskai įrodytas sugrįžimas prie natūralios medicinos

Kai trys karaliai aplankė kūdikėlį Jėzų, Kasparas įteikė jam dovanų smilkalo – ladano. Šie smilkalai ir dabar naudojami per apeigas, dažniausiai stačiatikių cerkvėje.

Dr. Jokūbas FIŠAS

Pavadinimas ladanas kilo naujesniais laikais iš arabiško „al-luban“. Prancūzų kryžiuočiai parvežė smilkalų į Europą, nuo tada jie gavo pavadinimą „frankincense“ – frankų smilkalai.

Abu šie pavadinimai – ladanas, arba frankinsensas, vartojami iki šiol. Ladanas – aromatinė derva, gaunama iš bosvelijų medžių, kurių auga Etiopijoje, Somalyje, Omane, Jemene.

Augalinė žaliava brangi, o pastaruoju metu pradėjus naudoti bosvelijų sakus kaip vaistinę priemonę jų išgavimo mastas labai padidėjo. Tačiau gydomųjų produktų kaina tiesiogiai priklauso nuo brangios žaliavos.

Kai medis įpjaunamas, iš jo išteka baltas tirštasis skystis. Po 3 savaičių sukietėjusi derva nukrapštoma ir tiekama vaistų arba smilkalų gamybai.

Kodėl mes taip aktyviai atsigrežiame į biblinius ar dar ankstesnius laikus? Šiuolaikinės medicinos pažanga ypač ištobulino ligų diagnostiką, ankstyviausiose patologijos stadijose galima aptikti pakitimų ir laiku pradėti reikiamą gydymą.

Gerokai pagerėjo pacientų gyvenimo kokybė, pailgėjo gyvenimo trukmė. Bet kartu paaštrėjo vaistų nesuderinamumo, šalutinio medikamentų poveikio, alergijos problemos. Retai, bet pasitaiko mirties atvejų nuo vaistų.

Taigi nepaisant medicinos pažangos, medicinos tėvo Hipokrato šūkis – *primum non nocere* (pirmiausia nepakenk) tebėra itin svarbus, netgi dar aktualesnis šiais laikais.

Sintetinių vaistų gausa, beatodairiškas jų naudojimas gydant ligas arba siekiant užkirsti kelią joms vystytis sukuria minėtas dažnai labai sunkiai sprendžiamas problemas.

Todėl viso pasaulio medicinos teoretikai ir praktikai, farmakologai ieško pakaitinių dažnai natūralios kilmės priemonių. Jos po nuodugnaus ištyrimo įdiegiamos ir naudojamos gydymui ir ligų prevencijai.

Neretai tokie efektyvūs gydymo metodai aptinkami studijuojant medicinos istoriją arba atsigrežiant į ilgalaikę liaudies medicinos patirtį.

Pastaraisiais metais sprogimui prilygo žinia, kad minėti bibliniai afrikinių bosvelijų sakai – ladanas, stačiatikių maldos namuose naudojami kaip smilkalai, turi neginčijamą gydomąjį poveikį.

Kad šie sakai gydo, buvo žinoma seniai, trūko tik medicininių

“**Bosvelijų medžių sakuose esančios rūgštys turi galingą uždegimo slopinamąjį poveikį.**

J. Fišas

studijų. Bosvelijų sakai įvairioms ligoms gydyti siūlomi Eberso papirusė, juos naudojo medicinos milžinai Hipokratas, Paracelsas.

Ajurvedinėje medicinoje ladanas – viena iš pagrindinių gydomųjų priemonių. Buvo naudojami aliejai, tepalai, kremai, tirpalai. Žvilgsnis į praeitį paskatino tirti ladano (frankinsenso) gydomąsias savybes.

Didžiausią indėlį čia įnešė Vokietijos tyrėjai. Buvo tiriama geriamoji ladano forma. Tyrimais nustatyta, kad ladanas turi neabejotiną uždegimo slopinamąjį bei neuroprotekcinį (smegenis apsaugančią) poveikį.

Tai paskatino išsiaiškinti vaistinius preparatus iš ladano, skirtus ligoniams gydyti, kaip pagalbinę, o kai kuriais atvejais ir kaip pagrindinę gydymo priemonę.

Panašius į Vokietijos farmakologų bei gydytojų tyrimus atliko ir kitų šalių tyrinėtojai. Buvo bandoma išsiaiškinti, kaip ladanas veikia įvairių patologijos formų atvejais.

Senovės gydytojai, liaudies medicinos atstovai naudojo ladaną ne nežinodami, kokios sudedamosios jo dalys gydo ir kaip veikia. Gydymas buvo paremtas tik praktine patirtimi. Šiais laikais jau žinome, kad bosvelijų medžių sakuose esančios rūgštys, tarp kurių didžiausią vaidmenį vaidina incesolio rūgštis, turi galingą uždegimo slopinamąjį poveikį.

Negana to, ši ir kitos medžiagos turi neuroprotekcinį bei nuo vėžio saugantį poveikį. Nustatytas ir alergines reakcijas slopinantis poveikis. Nėra naujiena, kad nemikrobinis uždegimas įvairiuose audiniuose, tarp jų ir kraujagyslių vidinėje sienelėje, skatina daugelio ligų išsivystymą: įvairių organų infarktą, degeneracines atraminio aparato, reumatinės ligas, visą virškinamosios sistemos patologijos paletę.

Galbūt tokios neurodegeneracinės galvos smegenų ligos kaip Alzheimerio, Parkinsono liga, netgi išsėtinė sklerozė susijusios su uždegimine reakcija. Taigi bosvelijų sakuose – ladane esančios rūgštys gali būti plačiai pri-

taikomos kovojant su įvairių ligų simptomais.

Uždegimo slopinamasis poveikis pasiekiamas slopinant citokinus, įvairias uždegimą palaikančias medžiagas (proteazes, leukotrienus, kai kuriuos prostoglandinus).

Remiantis dabartiniu supratimu apie gydomąjį pluoštinių bosvelijų (*Boswellia papyrifera*) preparato ladano (frankinsenso) poveikį jo, kaip gydymosi priemonės, naudojimo sritis galima suskirstyti į kelias grupes.

1 Uždegiminės ligos: artritas, artrozė, reumatinės ligos, tarp jų ir Bechterevo liga, judamojo-atramos aparato trauminiai uždegimai. Šiuo atveju ladanas taikomas su nesteroidiniais vaistais nuo uždegimo, antinksčių žievės hormonais, o lengvais atvejais – vienas po 1200–4000 mg per dieną. Būtina atkreipti dėmesį, kad poveikį sustiprina maistas, kuriame yra daugiau riebalų.

2 Kraujagyslių ligoms, ypač derinant ladaną su ginkmedžiu, seleno, vitaminais (yra tokios Vokietijos farmakologų sukurtos vaistinės formos, kaip „Mantra 3 Protect“), gydyti, taip pat jų prevencijai – 2 kapsulės per dieną.

3 Neurodegeneracinė patologija (demencija, Alzheimerio liga, Parkinsono liga), išsėtinė sklerozė – derinama su specifiniu gydymu.

4 Autoimuninė patologija, kai ligas sukelia nusilpęs imunitetas.

5 Virškinamojo trakto ligos, žarnyno uždegimai, Crohno liga, erozinės virškinamojo trakto ligos, opaligė.

6 Kaip labai svarbi pagalbinė priemonė ladanas naudojamas sergant cukralige, esant didesniai cholesterolio kiekiui.

7 Sergant vėžiu ladanas skiriamas kaip papildoma saugi gydomoji priemonė.

8 Uždegiminės ir nežinomos kilmės odos ligos: psoriazė, neurodermitas ir kitos.

Beje, pastebėta, kad cerkvėse kaip smilkalai per apeigas naudojamas ladanas pagerina nuotaiką, sukelia ramaus pakilimo nuotaiką, taigi veikia kaip natūralus antidepresantas.

Įrodytas veiksmingumas, saugumas ir geras prieinamumas skatina naudoti ladaną (frankinsensa) ligų profilaktikai ir joms gydyti kuo plačiau ir dažniau. ■

Užs. Nr.18AVI7-126

